

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐบาล ได้กำหนดแนวทางให้แต่ละจังหวัดส่งเสริมแนวคิด เกี่ยวกับ “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” เป็นแนวคิดที่ต้องการให้แต่ละหมู่บ้านมีผลิตภัณฑ์ (หลัก) 1 ประเภท เป็น ผลิตภัณฑ์ที่ใช้วัตถุดิบ ทรัพยากรของท้องถิ่น ลดปัญหาการอพยพย้ายถิ่นไปสู่เมืองใหญ่ ซึ่งถือได้ว่าเป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนให้เกิดขึ้น เป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

จากนโยบายของรัฐบาล ที่แถลงต่อรัฐสภา และตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการกรรมการอำนวยการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์แห่งชาติ พ.ศ.2544 การดำเนินงานตามโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อ สร้างงาน สร้างรายได้ แก่ชุมชน สร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน ให้สามารถคิดเอง ทำเอง ในการพัฒนาท้องถิ่น ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ส่งเสริมความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ของชุมชน ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมในท้องถิ่น

สินค้าชุมชนตามโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ เป็นสินค้าที่ถูกผลิตขึ้นเพื่อการจำหน่าย เป็นการสร้างรายได้ให้กับชุมชน และผู้ประกอบการ ซึ่งรัฐบาลได้เห็นความสำคัญในการพัฒนาสินค้าชุมชน โดยมีจุดมุ่งหมายในการที่จะยกระดับมาตรฐานสินค้าชุมชนโดยเฉพาะ ตามโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ให้มีความเป็นมาตรฐานในระดับสากล และสามารถจัดจำหน่ายโดยตั้งเป้าหมายถึงการส่งออกได้

สินค้าหัตถกรรมไทยเพื่อการส่งออก นับเป็นอุตสาหกรรมหนึ่งที่สามารถตอบสนองต่อนโยบายของรัฐบาลในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของ ประเทศในปัจจุบันได้อย่างเหมาะสม เพราะนอกจากจะสร้างรายได้เข้าสู่ประเทศด้วยเม็ดเงินมหาศาลแล้ว สินค้าหัตถกรรมไทยยังก่อให้เกิดการจ้างงานเป็นจำนวนมาก และช่วยกระจายรายได้สู่ประชากรในชนบทอีกด้วย แต่ทั้งนี้และทั้งนั้นการ

ผลักดันสินค้าหัตถกรรมไทยให้เป็นสินค้าส่งออกสำคัญของประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ประกอบการและหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องศึกษารายละเอียดของสินค้าแต่ละชนิดอย่างถี่ถ้วน และส่งเสริมอย่างเป็นระบบมากยิ่งขึ้น เพื่อป้องกันปัญหาสินค้าไร้คุณภาพ ที่อาจจะนำมาซึ่งผลกระทบต่อ การส่งออกสินค้าหัตถกรรมไทยในระยะยาว นอกจากนี้ควรเร่งพัฒนาระบบการผลิตให้มีประสิทธิภาพ และลดต้นทุนการผลิตเพื่อเพิ่มความสามารถด้านการแข่งขันอย่างจริงจัง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการศึกษาความต้องการของผู้บริโภคหรือกลุ่มเป้าหมายในเชิงลึกมากขึ้น เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต่อไปในอนาคต (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. 2546 : Online)

จังหวัดปทุมธานี ประกอบไปด้วย 7 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอคลองหลวง อำเภอธัญบุรี อำเภอหนองเสือ อำเภอลำลูกกา อำเภอหนองเสือ และอำเภอลาดหลุมแก้ว เป็นจังหวัดที่มีผลผลิตหลายด้าน ได้แก่ ด้านอุตสาหกรรม ด้านประกอบการพาณิชย์ ด้านการศึกษา ด้านผลผลิตทางการเกษตร และโดยเฉพาะผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนจากการแปรรูป เป็นขบวนการสร้างรายได้โดยการพึ่งพาตนเอง เป็นแนวคิดที่เน้นขบวนการสร้างรายได้จากผลิตภัณฑ์ในแต่ละหมู่บ้านหรือตำบล แนวคิดนี้สนับสนุนและส่งเสริมให้ท้องถิ่น สามารถสร้างผลิตภัณฑ์ (Product) และตลาดสำหรับผลิตภัณฑ์นี้โดยเฉพาะที่ท้องถิ่นจำเป็นต้องพึ่งตนเอง เป็นหลัก

นอกจากนี้จังหวัดปทุมธานีเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีการผลิตสินค้า ตามโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์อยู่หลายชนิด จากข้อมูลปัญหาและความต้องการของชุมชนในจังหวัดปทุมธานี ได้สรุปภาพรวมของผู้ประกอบการและผู้ผลิตชุมชน พบว่า ยังขาดความรู้ในด้านเทคนิค กระบวนการผลิต และสินค้ายังไม่ได้มาตรฐาน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต1 .2548 : 1) จากข้อมูลการคัดสรรผลิตภัณฑ์ พบว่า ปัญหากระบวนการคัดสรรผลิตภัณฑ์ใช้เกณฑ์และแนวปฏิบัติที่กำหนดโดยส่วนกลางเป็นหลัก โดยที่การคัดสรรในระดับจังหวัด / ภาค เป็นเกณฑ์การคัดสรรด้านความสามารถในการผลิต (Supply Side) แต่การคัดสรรในระดับประเทศจะใช้เกณฑ์การคัดสรร ที่เป็นความต้องการตลาด (Demand Side) เป็นหลักผลการคัดสรร โดยภาพรวมพบว่า ผลการคัดสรรระดับจังหวัด ระดับภาคและระดับประเทศมีบางส่วนไม่สอดคล้องกันโดยที่ผลการคัดสรรระดับจังหวัดของแต่ละจังหวัดจะอยู่ในช่วง 2 – 5 ดาว (เครือข่ายการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ 6 จังหวัดภาคเหนือ ตาก พิจิตร พิษณุโลก เพชรบูรณ์ สุโขทัย และอุตรดิตถ์. 2547 : [Online])

จากข้อมูลบัญชีรายชื่อผลิตภัณฑ์ที่เข้ารับการคัดสรร OPC ปี 2547 ประเภท SMEs จำแนกตามผลิตภัณฑ์และระดับดาวจำนวน 56 ประเภทสินค้า และผลการคัดสรร OTOP Product

Champion ระดับประเทศ ปี พ.ศ. 2547 ประเภทชุมชนจำแนกตามประเภทผลิตภัณฑ์ และระดับดาว จำนวน 53 ประเภทสินค้า ได้ถูกพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจคัดสรรสินค้าประเภทต่างๆ แยกตามกลุ่มประเภทของประติสฐ์ กลุ่มเครื่องดื่ม กลุ่มเครื่องแต่งกาย กลุ่มยา-สมุนไพร และกลุ่มอาหาร พบว่าผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ว่า ทุกกลุ่มยังต้องมีการปรับปรุงและพัฒนารูปแบบ การออกแบบผลิตภัณฑ์ให้เป็นสากล ความประณีตสวยงาม สีสันเอกลักษณ์ที่โดดเด่น และควมมีมาตรฐาน (พัฒนาชุมชนจังหวัดปทุมธานี. 2547)

ลักษณะในความหมายของคำว่า “การออกแบบผลิตภัณฑ์” จะมีอยู่ 2 ส่วน คือ ส่วนของการคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่กับส่วนของการปรับปรุงหรือพัฒนาจากของเดิม การที่จะได้มาซึ่งรูปทรงของผลิตภัณฑ์ในส่วนหนึ่งก็จะได้แนวความคิดมาจากแบบเดิม นำมาพัฒนาแบบให้เข้ากับบทบาทของสังคมยุคใหม่และค่านิยมในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ โดยแบบที่ได้มีการออกแบบและพัฒนานี้ก็ย่อมจะต้องศึกษาปัจจัยต่างๆ มาประกอบมากมาย เช่น ชนิด ประเภทของผลิตภัณฑ์ กลุ่มเป้าหมาย ค่านิยม การดำรงชีพในสังคม และการตลาด เป็นต้น (ธีระชัย สุขสด. 2544 : 77-79)

นอกจากนี้ การฝึกการคิดสิ่งใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลา คนที่จะนำคนอื่นได้ จูงใจคนอื่นได้นั้นจะต้องเป็นคนี่คิดต่างจากคนอื่น เป็นคนี่คิดสิ่งใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลา เพราะในความเป็นจริงแล้วงาน และการทำให้ตนเองเป็นมืออาชีพ โดยเฉพาะสังคมของคนเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นเราจะต้องฝึกคิดพัฒนาตนเองให้สามารถคิดสิ่งใหม่ๆ ให้ทันเหตุการณ์และทันคนอยู่เสมอ เพราะความแปลกใหม่คือแนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับตัวเราเอง

การพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ คนที่ทำงาน การทำให้ตนเองให้ประสบความสำเร็จและเป็นมืออาชีพ ควรจะเป็นผู้นำแห่งการเรียนรู้วิทยาการสมัยใหม่ การทำให้ตนเองเป็นมืออาชีพ ต้องสามารถพูดภาษาเดียวกันได้ วันนี้มีอะไรใหม่ ฟุ้งนี้จะเกิดอะไรขึ้น ควรจะหาความรู้ในเชิงลึกของงาน การทำให้ตนเองเป็นมืออาชีพ และหาความรู้ในเชิงกว้างในด้านอื่นๆ อย่าปิดตัวเอง เรื่องบางเรื่องอาจจะไม่ชอบแต่ควรจะมีบ้าง ความรู้ของเราอาจจะได้จากหลายแหล่ง เช่น การอ่านหนังสือ การเข้าสัมมนา การแลกเปลี่ยนความรู้กับผู้อื่น อินเทอร์เน็ต ฯลฯ

การสร้างวินัยในตัวเอง ในเมื่อ การทำให้ตนเองให้ประสบความสำเร็จและเป็นมืออาชีพ ก็คือบุคคลสำคัญในการพัฒนาบุคลากรในองค์กร วินัยในตัวเองของ การทำให้ตนเองให้ประสบความสำเร็จและเป็นมืออาชีพ ถือเป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะนอกจากเราจะได้รับผลดีจากการมีวินัยใน

ตัวเองแล้ว เรายังสามารถเป็นโมเดลให้กับทุกคนในองค์กรได้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการตรงต่อเวลา ความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการทำงาน บุคลิกภาพ การพูดการจา กิริยามารยาท การวางตัวให้เหมาะสมกับกาละ เทศะ (ณรงศ์วิทย์ แสนทอง. 2548) [Online]

ดังนั้นการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ จึงมีบทบาทและความจำเป็นโดยเข้ามามีส่วนช่วยยกระดับให้กับผู้ประกอบการสินค้า OTOP และผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยหากกลุ่มผู้ประกอบการขาดความรู้และแนวทางในการพัฒนาที่ดีก็อาจส่งผลให้สินค้าที่ผลิต ประสบกับปัญหาต่างๆ เช่น การถูกประเมินจากผู้บริโภค ผู้มีความรู้ในด้านกระบวนการผลิต ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ยอดการจำหน่ายลดลง ผลิตภัณฑ์สินค้าไม่มีการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ เกิดความจำเจซ้ำซาก โดยเฉพาะการคัดสรรสินค้าเพื่อให้ได้ซึ่งมาตรฐานอาศัยประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้ประกอบการจึงจำเป็นต้องได้รับความรู้และแนวทาง วิธีการในการพัฒนา ซึ่งมีเป้าหมายในการที่จะนำความรู้และแนวคิดไปพัฒนาสินค้าในกลุ่มของตน กระจายสินค้าเพื่อการจัดจำหน่าย การบ่งบอกถึงเอกลักษณ์ การเพิ่มมูลค่าของสินค้า ตลอดจนทั้งเพื่อการส่งออก มนตรี ยอดบางเตย ได้กล่าวถึงการสร้างสรรค์ว่าเป็นวิธีการคิดของมนุษย์ (Reflective Thinking) หรือวิธีแห่งปัญญา (The Method of Intelligence) วิธีดังกล่าวนำมาใช้ในการคิดแก้ไขและไตร่ตรอง แล้วนำมาปรับปรุงให้เกิดการพัฒนาการ จึงเห็นได้ว่าการสร้างสรรค์มีส่วนสัมพันธ์ใกล้ชิดกับการออกแบบ ซึ่งจะต้องอาศัยควบคู่กันขึ้นในขั้นปฏิบัติการ (มนตรี ยอดบางเตย. 2538 : 6)

องค์กรธุรกิจชุมชน ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากทั้งที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงาน ของรัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน และที่เกิดขึ้นเองในชุมชนจากฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่นการทำหัตถกรรม จักสาน อาหารพื้นเมือง ผ้าไหมสีธรรมชาติ การทำเกษตรปลอดสารพิษ เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามกลุ่มที่มีอยู่อย่างหลากหลายนี้ยังขาดทิศทางที่ชัดเจน องค์กรชุมชนยังไม่อาจกำหนดกลไกการผลิต ตลอดจน มีปัญหาในเรื่องระบบการตลาด ต้องพึ่งพาหน่วยงานที่ส่งเสริมกลุ่มธุรกิจชุมชนหลายแห่ง จึงยังไม่อาจยึดเป็นอาชีพหลักได้ แต่องค์กรธุรกิจชุมชนเหล่านี้ได้สะท้อนให้เห็นพลังของชาวชุมชนในอันที่จะรวมตัวเพื่อพัฒนาไปสู่การพึ่งตนเองในอนาคต (สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน). 2548) [Online]

ดังนั้นการพัฒนาท้องถิ่นให้มีศักยภาพที่จะเป็นองค์กรหลัก เพื่อดำเนินการวิจัยออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนให้มีคุณภาพดี สามารถแข่งขันได้ทั้งตลาดภายในและภายนอกประเทศ เป็นการสนองนโยบายของรัฐ เป็นการสร้างอาชีพและเสริมรายได้ ตามโครงการหนึ่งตำบลหนึ่ง

ผลิตภัณฑ์ในลักษณะการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยี กระบวนการคิดและการสร้างสรรค์ ให้สามารถเกิดการบูรณาการระหว่างองค์การการศึกษาของรัฐและผู้ประกอบการในลักษณะการพึ่งพาตนเอง เป็นการสร้างแนวคิดในลักษณะที่ยั่งยืน

จากเหตุดังกล่าว คณะศิลปกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ในฐานะเป็นหน่วยงานด้านการจัดการศึกษาและวิจัย ตลอดจนการให้บริการด้านสาระและความรู้ มีหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยที่มีศักยภาพและได้รับความไว้วางใจจากหน่วยงานต่างๆ ให้เป็นผู้ถ่ายทอดสาระและความรู้ทางด้านเทคโนโลยีการผลิตโดยเฉพาะด้านการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ตลอดจนทั้งแนวความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งหน่วยงานภายในที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ภาควิชาศิลปและเทคโนโลยี การออกแบบ ภาควิชาหัตถกรรม ภาควิชาศิลปกรรม และภาควิชาศิลปประจำชาติ โดยเฉพาะสาขาวิชาเอกออกแบบผลิตภัณฑ์ ซึ่งอยู่ในภาควิชาศิลปและเทคโนโลยีการออกแบบ คณะศิลปกรรมศาสตร์ ได้เปิดหลักสูตรการเรียนการสอน ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยตรง มีบุคลากรที่สามารถดำเนินการโครงการวิจัย เพื่อพัฒนาธุรกิจชุมชนในเขตจังหวัดปทุมธานี ให้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน ซึ่งคณะศิลปกรรมได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการเพิ่มพูนความรู้และทักษะในศักยภาพด้านการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยมีเป้าหมายให้ผู้ผลิตสินค้า OTOP หรือ SMEs เข้ารับการอบรมโดยสามารถนำความรู้ ทักษะ แนวความคิด ทฤษฎี ตลอดจนทั้งแนวทางปฏิบัติไปใช้ อีกทั้งเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า การสร้างอาชีพใหม่ เพื่อก่อประโยชน์ต่อบุคคล ครอบครัว จนถึงสังคมให้มีความเป็นอยู่ที่ดี

นอกจากนี้ การให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการในการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ซึ่งเป็นการตอบสนองให้ชุมชนผู้ผลิตสินค้ามีความเข้มแข็งตามนโยบายของรัฐบาลได้ ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญาของ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ เป็นแนวทางประการหนึ่ง ที่จะสร้างความเจริญแก่ชุมชนให้สามารถยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของคนในชุมชนให้ดีขึ้น โดยการผลิตหรือจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น ให้กลายเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ มีจุดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของตนเองที่ สอดคล้องกับวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น สามารถจำหน่ายในตลาดทั้งภายในและต่างประเทศ โดยมีหลักการพื้นฐาน 3 ประการ คือ

1. ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่สากล (Local Yet Global)
2. พึ่งตนเองและคิดอย่างสร้างสรรค์ (Self-Reliance-Creativity)
3. การสร้างทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Development)

ผลิตภัณฑ์ ไม่ได้หมายถึงตัวสินค้าเพียงอย่างเดียว แต่เป็นกระบวนการทางความคิด รวมถึงการบริการ การดูแลการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การรักษาภูมิปัญญาไทย การท่องเที่ยว ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี การต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้กลายเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ มีจุดเด่น จุดขายที่รู้จักกัน อีกทั้งยังมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ จากนโยบายของรัฐบาล ที่แถลงต่อรัฐสภา และตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการอำนวยการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์แห่งชาติ พ.ศ. 2544 การดำเนินงานตามโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. สร้างงาน สร้างรายได้ แก่ชุมชน
2. สร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน ให้สามารถคิดเอง ทำเอง ในการพัฒนาท้องถิ่น
3. ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น
4. ส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของชุมชน ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมในท้องถิ่น (ไทยตำบลดอทคอม. 2545) [Online] ให้ได้แพร่หลายไปทั่วประเทศและทั่วโลก และนำชื่อเสียงมาสู่จังหวัดและประเทศชาติ ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัญหาในการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์สำหรับ กลุ่มเครื่องใช้และเครื่องประดับตกแต่ง ของสินค้าชุมชน หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในเขตจังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ในกลุ่มเครื่องใช้และเครื่องประดับตกแต่ง ของสินค้าชุมชน หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในเขตจังหวัดปทุมธานี

1.3 กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยศึกษาสภาพปัญหาการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ กลุ่มเครื่องใช้และเครื่องประดับตกแต่ง ของสินค้าชุมชน หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในเขตจังหวัดปทุมธานี โดยมีแนวทางตามทฤษฎีและหลักการออกแบบสร้างสรรค์ มาใช้เป็นกรอบแนวคิด คือ

1. การศึกษาสภาพปัญหาการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ใช้กรอบแนวคิดของ
ศาสร คันธโชติ (2527: 34-36) เกี่ยวกับขั้นตอนปฏิบัติงานการออกแบบ ซึ่งมีดังนี้

1.1 การออกแบบโดยทั่วไปแบ่งขั้นตอนปฏิบัติงานได้ 3 ขั้นตอน

1. การใช้ความคิดสร้างสรรค์และใช้ความพยายามในการแยกแยะปัญหา
ต่างๆ เพื่อจะหาวิธีแก้ไขปัญหานั้นๆ

2. นำความรู้ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาประกอบในการแก้ปัญหาต่างๆ

3. การถ่ายทอดวิธีแก้ไขหรือคำตอบของปัญหานั้นๆ ออกเผยแพร่ทำ
ประโยชน์ต่อไป

1.2 คุณสมบัติของผลิตภัณฑ์ที่ดี ซึ่งมีดังนี้

1. ใช้งานได้ดี (Performance)

2. ใช้งานง่าย (Ease of Use)

3. สะดวกสบายในการใช้งาน (Ergonomics)

4. ความปลอดภัยในการใช้ (Safety)

5. มีความแข็งแรง (Construction)

6. การบำรุงรักษาง่ายและสะดวก (Maintenance)

7. สวยงาม (Beauty)

8. ราคา (Cost)

1.4 ขอบเขตของโครงการวิจัย

1. ขอบเขตการศึกษาข้อมูลมีขอบเขตการศึกษาดังนี้

1.1 เพื่อศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัญหาการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ในกลุ่ม
เครื่องใช้และเครื่องประดับตกแต่ง ของสินค้าชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ผู้ประกอบธุรกิจขนาด
กลางและขนาดย่อม ในเขตจังหวัดปทุมธานี จำนวน 5 ผู้ประกอบการ เป็นการศึกษาสภาพปัญหา
แนวคิดในการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของสินค้าชุมชน หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ในเขต
จังหวัดปทุมธานี ของกลุ่มเครื่องใช้และเครื่องประดับตกแต่ง ที่จะนำมาศึกษาและพัฒนา การ
ทบทวนสถานการณ์ของปัญหาในการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ การสืบค้นหาภูมิปัญญาท้องถิ่น
และศักยภาพในพื้นที่ แล้วใช้ข้อมูล มาเป็นฐานในการกำหนดกิจกรรมในข้อที่ 1.2

1.2 เพื่อออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ในกลุ่มเครื่องใช้และเครื่องประดับตกแต่ง
ของสินค้าชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ในเขตจังหวัดปทุมธานี จำนวน 1 ผลิตภัณฑ์ เป็น

แนวคิดในการออกแบบ การสร้างสรรค์ เทคนิค วิธีการในการผลิต กลุ่มเครื่องใช้และเครื่องประดับ ตกแต่ง ในการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ผู้ประกอบการ ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในเขตจังหวัดปทุมธานี ซึ่งจะเป็นช่วงปฏิบัติการ เพื่อให้สามารถ ตอบวัตถุประสงค์ของโครงการ

2. วิธีการดำเนินงาน การวิจัยเรื่องนี้มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

2.1 การวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 1 ในส่วนแรก เป็นการสำรวจโดยการสัมภาษณ์หา ข้อมูลในกลุ่มเครื่องใช้และเครื่องประดับตกแต่ง เกี่ยวกับสภาพปัญหาการออกแบบและพัฒนา ผลิตภัณฑ์ จำนวนสินค้าที่ผลิต วิเคราะห์รูปแบบ ของกลุ่มผู้ผลิตสินค้าชุมชน โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ และผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในเขตพื้นที่ จ. ปทุมธานี จำนวน 4 ราย ดังนี้

1. คุณ นิคม อรุณรัตน์ ประกอบอาชีพเกี่ยวกับเครื่องใช้สอยต่างๆ รวมทั้ง ผลิตภัณฑ์ในกลุ่มจักสาน ถักสาน เขียน ได้แก่ โคมไฟไม้ไผ่ และผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่และไม้ MDF

2. คุณ พะเยาว์ กลั่นประสิทธิ์ ประกอบอาชีพเกี่ยวกับเครื่องตกแต่งบ้าน ได้แก่ ดอกไม้ประดิษฐ์จากผ้าใยบัว

3. คุณ ณัฏฐวดี อัยยะวรากุล ประกอบอาชีพเกี่ยวกับเครื่องตกแต่งบ้าน ดอกไม้ ประดิษฐ์จากดินไทย และดินญี่ปุ่น

4. คุณพรณี เปรมจิตต์ ประกอบอาชีพเกี่ยวกับเครื่องตกแต่งบ้าน ได้แก่ ดอกบัว ประดิษฐ์ทำจากผ้าไหม

วิธีดำเนินการ มีดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย
3. สัมภาษณ์
4. รวบรวมข้อมูล
5. วิเคราะห์ข้อมูล
6. สรุปผลงานวิจัย
7. สรุปผลงานวิจัยในรอบแรกเพื่อใช้สำหรับเป็นแนวทางแก้ปัญหาในการ ออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ในส่วนที่สอง

การวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 1 ในส่วนที่สอง เป็นการสำรวจ โดยการสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาในการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ของกลุ่มผู้ผลิตสินค้าชุมชน โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ และผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในเขตพื้นที่ จ. ปทุมธานี จำนวน 205 ราย เพื่อนำผลที่ได้มาสรุปเกี่ยวกับสภาพปัญหา และความต้องการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชน และเป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาใช้ดำเนินการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ในวัตถุประสงค์ข้อที่สอง

วิธีดำเนินการ มีดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย
3. สอบถาม
4. รวบรวมข้อมูล
5. วิเคราะห์ข้อมูล
6. สรุปผลงานวิจัย
7. สรุปผลงานวิจัยในรอบที่สองเพื่อใช้สำหรับเป็นแนวทางแก้ปัญหาในการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ในส่วนที่ 2.2

2.2 เป็นการนำผลที่ได้จากการศึกษาการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ในกลุ่มเครื่องใช้และเครื่องประดับตกแต่ง ที่ผู้วิจัยเป็นผู้คัดเลือก ในเขตพื้นที่ จ. ปทุมธานี จำนวน 5 คน และ กลุ่มผู้ผลิตสินค้าชุมชน โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ และผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในเขตพื้นที่ จ. ปทุมธานี จำนวน 205 ราย จากข้อที่ 2.1 มาดำเนินการทดลองออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ จำนวน 1 ชนิด วิธีดำเนินการ มีดังนี้

1. ศึกษาผลจากเครื่องมือที่ได้จากการสัมภาษณ์ และการสอบถามในออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์
2. ติดต่อนัดหมายผู้ประกอบการที่ได้คัดเลือก จำนวน 1 คน
3. ประชุม และแนะนำแนวคิด เงื่อนไขในการปฏิบัติงานออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์
4. ปฏิบัติการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์
5. วิเคราะห์ผลการทดลอง
6. สรุปผลการทดลองในการปฏิบัติงานในส่วนที่สอง

1.5 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนแรก ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มที่ได้รับการคัดเลือกมาดำเนินการเพื่อการ
ศึกษาวิจัย มีดังนี้

ประชากร

- ประชากรที่ใช้ในการวิจัยโดยการสัมภาษณ์ การสำรวจ และการสัมภาษณ์
ผู้ผลิตผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชน หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางถึงขนาด
ย่อม ของกลุ่มเครื่องใช้และเครื่องประดับตกแต่ง ในเขต จ. ปทุมธานี

กลุ่มตัวอย่าง

- กลุ่มตัวอย่างแรกที่ใช้ในการวิจัย โดยการสัมภาษณ์ และการสำรวจผลิตภัณฑ์
สินค้าที่ผลิต ของกลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชน หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ผู้ประกอบการธุรกิจ
ขนาดกลางถึงขนาดย่อม ในกลุ่มเครื่องใช้และเครื่องประดับตกแต่ง ในเขต จ. ปทุมธานี

จำนวน 4 ราย

- กลุ่มตัวอย่างที่สอง เป็นการสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาในการออกแบบ
และพัฒนาผลิตภัณฑ์ในกลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชน หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ผู้ประกอบการ
ธุรกิจขนาดกลางถึงขนาดย่อม ในกลุ่มเครื่องใช้และเครื่องประดับตกแต่ง ในเขต จ. ปทุมธานี

จำนวน 205 ราย

ส่วนที่สอง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการคัดเลือกมาเป็นตัวอย่างในการศึกษา มีดังนี้

ประชากร

- ประชากรที่ใช้ในการเพื่อออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วย กลุ่ม
ผู้ผลิตผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชน หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางถึงขนาด
ย่อม ในกลุ่มเครื่องใช้และเครื่องประดับตกแต่ง ในเขต จ. ปทุมธานี

กลุ่มตัวอย่าง

- ประกอบด้วย กลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชน หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์
ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางถึงขนาดย่อม ในกลุ่มเครื่องใช้และเครื่องประดับตกแต่ง ที่ผู้วิจัย
คัดเลือกในเขต จ. ปทุมธานี เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ เพื่อผลิต
ผลิตภัณฑ์ จำนวน 1 แบบ

จำนวน 1 ราย

1.6 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย จึงกำหนดความหมายของคำต่างๆ ที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ หมายถึง การกำหนดรูปแบบของผลิตภัณฑ์ หรือการสร้างรูปวัตถุให้เกิดเป็นลักษณะต่างๆ ออกมา ให้สามารถมองเห็น และสัมผัสได้ อย่างเป็นขั้นตอน การขัดเกลาแบบร่างที่จะต้องมีการทดลอง ทดสอบแนวความคิดอย่างพินิจพิจารณา
2. หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ หมายถึง โครงการที่รัฐบาลได้มีนโยบาย เพื่อสร้างงาน การกระจายรายได้ สู่ระดับชุมชน ท้องถิ่นจนเกิดความเข้มแข็ง อันเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ
3. ผู้ผลิตสินค้าชุมชน หมายถึง ผู้ผลิตสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นในชุมชน ด้วยภูมิปัญญาของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ โดยมีวัตถุประสงค์ในการผลิตเพื่อนำผลิตภัณฑ์มาจัดจำหน่าย
4. กลุ่มเครื่องใช้และเครื่องประดับตกแต่ง หมายถึง กลุ่มผู้ผลิตสินค้าหรือผลิตภัณฑ์เครื่องใช้และเครื่องประดับตกแต่ง ภายในที่พักอาศัย โดยขึ้นทะเบียนในลักษณะ ผู้ประกอบการรายเดียว (SMEs) และในลักษณะของกลุ่มผู้ประกอบการสินค้าชุมชน กับหน่วยงานพัฒนาจังหวัดปทุมธานี
5. ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หมายถึง ผู้ประกอบการที่ผลิตสินค้าเพื่อการจัดจำหน่าย โดยขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบการในลักษณะบุคคลรายเดียว กับหน่วยงานพัฒนาชุมชนฯ และพาณิชย์จังหวัดฯ ภายในจังหวัดปทุมธานี

6. มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) หมายถึง ข้อกำหนดคุณลักษณะมาตรฐาน ของผลิตภัณฑ์ที่ผลิตโดยชุมชนเป็นข้อกำหนดที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อน เหมาะกับสภาพการผลิตของชุมชน ให้การรับรองโดยสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ คือ

1. ได้องค์ความรู้ และแนวทางการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ ที่สอดคล้อง เหมาะสมกับหลักการออกแบบ ตามแนวทางที่ศึกษาวิจัย
2. เป็นการสร้างกระบวนการทางความคิด ในการออกแบบสร้างสรรค์ และพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยผู้ประกอบการเป็นผู้ดำเนินการพัฒนาด้วยตนเอง
3. ได้รูปแบบผลิตภัณฑ์ที่มีความหลากหลาย มีความแปลกใหม่
4. ได้ผลิตภัณฑ์สินค้ากลุ่มในกลุ่มเครื่องใช้และเครื่องประดับตกแต่ง เพื่อการจัดจำหน่ายในเขต จ. ปทุมธานี
5. เป็นการส่งเสริมให้ผลิตภัณฑ์ในกลุ่มเครื่องใช้และเครื่องประดับตกแต่ง จ.ปทุมธานี และเป็นการสร้างความมั่นใจในรูปแบบผลิตภัณฑ์ในการใช้สินค้าให้กับผู้บริโภค
6. เพื่อส่งเสริมการออกแบบ และการผลิตผลิตภัณฑ์ภายในประเทศ ให้ก้าวหน้าและส่งเสริมนโยบายการใช้สินค้าภายในประเทศ และอาจส่งผลถึงการส่งออก
7. เป็นการสร้างและเพิ่มพูนรายได้ทางเศรษฐกิจของกลุ่ม องค์กร หน่วยงาน ให้มีความมั่นคง
8. เป็นการสร้างชื่อเสียงของผลิตภัณฑ์สินค้า ในกลุ่มเครื่องใช้และเครื่องประดับตกแต่งของกลุ่มผู้ผลิต ผู้ระดับจังหวัด และระดับประเทศ